

מצג השווא וההטעיות הפלסטיניות ביחס להוראות שנוגעות לגביית מיסים בהסכמי אוסלו

במקום לנצל הכנסות ממיסים לקידום השלום, השתמשה הרשות הפלסטינית בכספים אלה להסתה, לתמרוץ ולתגמול טרור, ולמימון ארגוני טרור.

מוריס הירש

- ✚ הסכמי אוסלו בין ישראל לפלסטינים (1993-1995) קבעו התחייבויות כלכליות ופיננסיות הדדיות ומוסכמות, כדי לחזק ולהגביר את האינטרס של הצדדים בהשגת "שלום צודק, בר קיימא ומקיף".¹
- ✚ לשם כך הסכימה ישראל לוותר על הכנסות ממיסים מסוימים לטובת הרשות הפלסטינית (הרש"פ), מתוך הנחה שההתחייבויות הכלכליות והפיננסיות ההדדיות עליהן הסכימו בהסכמי אוסלו יתרמו ליחסי שלום ביניהן.
- ✚ על בסיס התחייבות זו גבתה ישראל משנת 2010 ואילך (עד אוגוסט 2023) יותר מ- 107.5 מיליארד ש"ח עבור הרש"פ.
- ✚ במקום שתשתמש בהכנסות מהמיסים לקידום שלום, השתמשה הרש"פ בכסף למימון מדיניות ופעולות שונות, המפרות באופן יסודי את התחייבויות הפלסטינים בהסכמי אוסלו, ובכלל זה, בין היתר, הסתה לטרור, מדיניות תגמול לטרור ("תשלום תמורת רצח"), קידום המאמצים להקמת מדינה פלסטינית ושימוש בפורומים בינלאומיים כדי לרדוף נציגים ישראליים.
- ✚ בניסיונם להציג מצג שווא של הסכמי אוסלו, טוענים כעת הפלסטינים כי המיסים שעל הכנסותיהם ויתרה ישראל הם למעשה "כספים פלסטיניים", שנגזלו על ידי ישראל.
- ✚ לאור פעולות אלו, שהן בגדר שינוי חד צדדי ולא מורשה של ההתחייבויות הפלסטיניות על פי הסכמי אוסלו, על ישראל לשקול מחדש את עמדתה בנוגע לויתור על ההכנסות מהמיסים ולאמץ קריטריונים מבוססי ביצוע כתנאי מוקדם לכל העברה עתידית של הכספים לידי הרש"פ.
- נושא המיסים הנגבים על ידי ישראל ומועברים לרש"פ, בהתאם להתחייבויות ההדדיות בהסכמי אוסלו, ממוסגר לרוב לפי נרטיב פלסטיני שקרי לפיו, במקרה הטוב, ישראל מונעת באופן בלתי חוקי גביית מיסים פלסטיניים ובמקרה הרע, ישראל "גוזלת" כסף פלסטיני.
- בניגוד לתעמולה הפלסטינית, האמת היא שישראל היא הזכאית החוקית לכל ההכנסות מהמיסים שנגבו, והסכמתה של ישראל לוותר על ההכנסות הללו לטובת הרש"פ קשורה באופן אינהרנטי למסגרת ההתחייבויות ההדדיות של הסכמי אוסלו.
- "הסכמי אוסלו" הוא שם כולל למספר הסכמים שנכרתו בין ישראל לאש"ף בין ספטמבר 1993 לספטמבר 1995. ההסכמים כללו ארבעה מסמכים עיקריים: "הצהרת העקרונות", שנחתמה בספטמבר 1993;² "הפרוטוקול בדבר היחסים הכלכליים" [הסכמי פריז], שנחתם באפריל 1994;³ "ההסכם בדבר רצועת עזה ואזור יריחו", שנחתם במאי 1994;⁴ והסכם הביניים בנוגע לגדה המערבית ורצועת עזה, שנחתם בספטמבר 1995 (להלן: הסכם הביניים).⁵
- מאמר זה יציג את היסודות וההתפתחות לאורך זמן של נושא המיסים, עד לנוהג הנוכחי, כדי לסייע להבין טוב יותר את מורכבות הסוגיות.

רקע היסטורי

על פי המנדט של חבר הלאומים על ארץ ישראל משנת 1922,⁶ כל השטח שממערב לנהר הירדן, דהיינו כל שטח ארץ ישראל, לרבות יהודה, שומרון ורצועת עזה, הוקצה למטרה ספציפית של "כינון מחדש" של המולדת הלאומית היהודית. תוכנית החלוקה של האו"ם מ-1947 הייתה יכולה לשנות זאת, אך מדינות ערב דחו אותה. עם הכרזת עצמאותה של מדינת ישראל ב-1948, פלשה מצרים לרצועת עזה, וירדן פלשה ליהודה ושומרון. בעוד שלמצרים, ירדן ושאר המדינות הערביות הייתה הזדמנות להקים מדינה "פלסטינית" באזורים שכבשו על ידם, מצרים בחרה להחזיק את רצועת עזה תחת שלטון צבאי. במקביל ניסתה ירדן לספח את יהודה ושומרון בצעד שנדחה על ידי הקהילה הבינלאומית. במסגרת זו, בשנים שבין 1948 ל-1967, כל המיסים ברצועת עזה נגבו על ידי מצרים, וירדן גבתה את כל המיסים ביהודה ושומרון.

לאחר מלחמת ששת הימים ביוני 1967 ועד ליישום הסכמי אוסלו (1993 עד 1995), נגבו מיסים על ידי ישראל כחלק מניהולה של שטחים אלו. כפי שיוסבר להלן, אותם מיסים מתושבי יהודה, שומרון ועזה נגבו בהתאם להוראות הרלוונטיות של הדין הבינלאומי,⁷ והחוק שחל ביהודה ושומרון (החוק של המנדט הבריטי שעדיין בתוקף באזור, וחוקי המס הירדני והחוק הישראלי).⁸ לעומת זאת, מיסים אחרים, כגון מס הכנסה שנגזר מהעסקת פלסטינים בישראל, ומע"מ על טובין שנרכש על ידי פלסטינים בישראל בתוך קווי שביתת הנשק של 1949, נגבו בהתאם לחוק הישראלי.

השינוי בעקבות הסכמי אוסלו

הסכמי אוסלו יצרו את הרשות הפלסטינית (הרש"פ) ככלי ליישום רעיון הממשל העצמי הפלסטיני. התפיסה המנחה של הסכמי אוסלו הייתה שחיייהם של הפלסטינים המתגוררים ברצועת עזה, יהודה ושומרון ינוהלו על ידי הרש"פ. כדי ליישם חזון זה, קבעו הסכמי אוסלו העברת סמכויות ואחריות בתחומי המינהל האזרחי מישראל לרש"פ.

מאחר שהרש"פ, ולא ישראל, הייתה אמורה, עם העברת הסמכויות והאחריות אליה, לספק את צורכי הפלסטינים המתגוררים באזורים שבניהולה, היה צורך לספק מקור הכנסה ומימון לפעילות הרש"פ. כדי לענות על צורך זה, ומכיוון שהרש"פ החדשה שנוצרה הייתה אמורה להיות בעלת אחריות וסמכויות משמעותיות, הסכימה ישראל לוותר על זכויותיה לגביית מגוון מיסים שונים.

יותר מזה נעשה כדי לסייע לרש"פ במשילותה על הפלסטינים ולסייע לה לעמוד בהתחייבויות שנתן אש"ף במסגרת הסכמי אוסלו. ככזה, לא היה הוויתור התחייבות ישראלית מוחלטת ובלתי ניתנת לביטול, אלא ויתור מותנה בכפוף ליישום הסכמי אוסלו על ידי אש"ף/הרש"פ בשמירה ובפיתוח היחסים היומיומיים עם ישראל.

עיקרון זה הוצג בהקדמה של "הסכמי פריז", הקובע:

"שני הצדדים רואים את התחום הכלכלי כאחת מאבני הפינה של יחסיהם ההדדיים, במטרה לחזק את עניינם בהשגת שלום צודק, בר קיימא וכולל. שני הצדדים ישתפו פעולה בשטח זה כדי להקים בסיס כלכלי יציב ליחסים אלה, אשר יוסדרו בתחומים הכלכליים השונים על פי עקרונות של כיבוד הדדי של כל צד לגבי האינטרסים הכלכליים של משנהו, הדדיות, צדק והגינות".

סעיף 1 לפרוטוקול בדבר היחסים הכלכליים הבהיר עוד כי הוא מהווה חלק בלתי נפרד מהסכמי אוסלו:

"פרוטוקול זה, לרבות נספחיו, ישולב בהסכם בדבר רצועת עזה ואזור יריחו (בפרוטוקול זה – "ההסכם"), ויהווה חלק בלתי נפרד ממנו ויפורש בהתאם. פסקה זו מתייחסת אך ורק לרצועת עזה ואזור יריחו".

סעיף XXIV של הסכם הביניים משנת 1995 כלל באופן דומה את הפרוטוקול בהסכמים הרחבים יותר:

"היחסים הכלכליים בין שני הצדדים קבועים בפרוטוקול בדבר יחסים כלכליים שנחתם בפריס ב-29 באפריל 1994 ובנספחיו ובתוספת לו, אשר כולם מצורפים כנספח V, ויהיו כפופים להוראות המתאימות בהסכם זה ובנספחיו."

במסגרת היישום הרחב יותר של הסכמי אוסלו, ניתן לזהות שני שלבים יסודיים. השלב הראשון, שיושם במאי 1994, בהתאם להסכם בדבר רצועת עזה ואזור יריחו, קבע היערכות מחדש של הכוחות הצבאיים הישראליים והעברה ראשונית של סמכויות ואחריות לגבי אזורים מסוימים ברצועת עזה ובעיר יריחו ביהודה ושומרון אל הרש"פ. השלב השני, שיושם בדצמבר 1995 ובינואר 1996 במסגרת הסכם הביניים, קבע היערכות מחדש של הכוחות הצבאיים הישראליים באזורים נוספים ביהודה ושומרון⁹ וסיום העברת הסמכויות והאחריות לרש"פ. עם יישום שלבים אלה, נכנסו 96% מהאוכלוסייה הפלסטינית המתגוררת ביהודה, שומרון ורצועת עזה תחת סמכות הרש"פ.¹⁰

שלבי היישום, ההיערכות מחדש והעברת הסמכויות והאחריות בכפוף להסכמים השונים גם היתוו את שלבי הוויתור של ישראל על הכנסות ממס.

המיסים שמעבירה ישראל לרשות הפלסטינית

ארבע הקטגוריות העיקריות של מיסים שישראל הסכימה לוותר עליהם לטובת הרש"פ הם כדלקמן:

(1) **מיסי יבוא** – מיסים המשולמים על טובין שהזמינו פלסטינים מחו"ל;

(2) **בלו (דלק)** – מיסים המשולמים על דלק שהזמינו פלסטינים מחו"ל;

(3) **מס ערך מוסף (מע"מ)** – מיסים המשולמים על טובין שרכשו פלסטינים מישראל;

(4) **מס הכנסה** – מיסים המשולמים על הכנסה מעבודה בישראל ובהתיישבות.

מיסי יבוא

כפי שצוין לעיל, מ-1948 עד 1967, רצועת עזה הייתה בשליטת מצרים, תחת שלטון צבאי.¹¹ לרצועת עזה לא היה נמל עצמאי, למרות שהנושא נשקל לעתים קרובות.¹² לפיכך, כל הסחורות שנכנסו לרצועת עזה באותה תקופה נכנסו דרך מצרים. במידת האפשר, תושבי עזה שהזמינו סחורה מחו"ל שילמו מכסי יבוא, כשהיה נדרש, לשלטונות מצרים.

באותה תקופה הייתה יהודה ושומרון בשליטת ירדן. מכיוון שאותם אזורים היו מתוחמים מצד אחד על ידי ישראל וניתן היה להגיע אליהם רק דרך ירדן, כל הסחורות שנכנסו ליהודה ושומרון בתקופה זו נכנסו דרך ירדן. במידת האפשר, תושבי יהודה ושומרון שהזמינו סחורה מחו"ל שילמו מכסי יבוא לרשויות הירדניות, ככל שנדרש.

החל משנת 1967, כאשר עזה, יהודה ושומרון עברו לשליטת ישראל, אפשרה ישראל לתושבים הפלסטינים של אותם אזורים להזמין סחורות מחו"ל דרך נמלי ישראל. סחורות אלו היו חייבות במיסי יבוא ישראליים. כך, עוד לפני סיום ויישום הסכמי אוסלו, תושבי עזה, יהודה ושומרון שהזמינו סחורות מחו"ל שילמו מיסי יבוא לרשויות הישראליות.

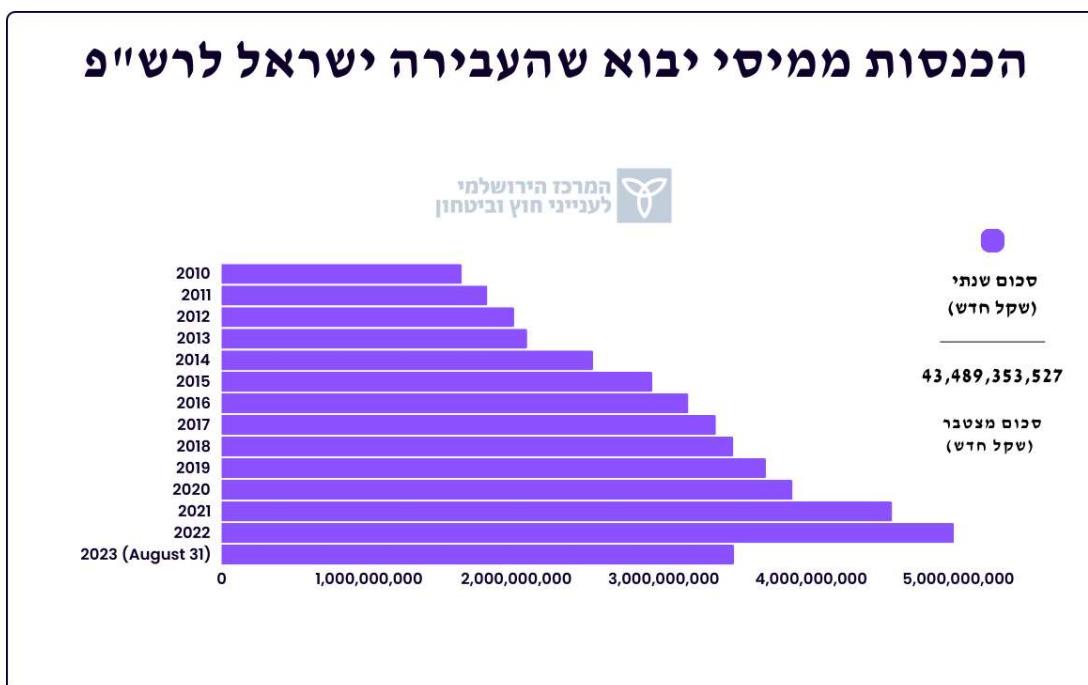
כדי למצוא מקורות הכנסה פוטנציאליים לרשות הפלסטינית המתהווה, הוסכם בפרוטוקול בדבר היחסים הכלכליים, כחלק מהעקרונות המוסכמים הרחבים יותר לגבי מדיניות ומיסי יבוא, כי ישראל תמשיך לגבות מיסים אלו ותעביר את ההכנסות לרש"פ.

כדי לתקף את הוויתור, הסכימה ישראל לתקן את תקנות מיסוי היבוא שלה ולהטמיע מערכת "שתבוסס" על עיקרון של מקום היעד הסופי.¹³ במילים אחרות, ישראל הסכימה לגבות, לוותר ולהעביר לרש"פ את כל מיסי היבוא על טובין שיעדם הסופי באזורים שבשליטת הרש"פ. הרצון והנכונות לסייע לרש"פ היו כה עמוקות עד שישאל אף הסכימה לוותר על מיסי היבוא ששילמו יבואנים ישראלים "כאשר היעד הסופי המצוין במפורש במסמכי היבוא הינו תאגיד שנרשם בידי הרשות הפלסטינית ומנהל פעילות עסקית בשטחים [שהועברו לשליטת הרשות – מ.ה.]".¹⁴

ב"תוספת המוסכמת לפרוטוקול בדבר היחסים הכלכליים" הסכים אש"ף במפורש כי ישראל תנכה "3% מכל העברה עבור הצד הפלסטיני של ההכנסות ממיסי יבוא ומיסים עקיפים אחרים, על מנת לכסות את העלויות האדמיניסטרטיביות של ישראל בגביית המיסים הללו ובטיפול בעניינים הקשורים אליהם".¹⁵

מאז יישום הסכמי אוסלו, כביטוי להתעצמות הכלכלה, הזמינו פלסטינים תושבי האזורים שבשליטת הרש"פ כמויות הולכות וגדלות של סחורות מחו"ל. הגידול ביבוא מתבטא בגידול ההכנסה ממס יבוא.

בעוד שנתונים היסטוריים מקיפים המצביעים על מלוא היקפו של ויתור זה אינם זמינים, מידע שנמסר על ידי משרד האוצר לגבי התקופה החל מינואר 2010 עד אוגוסט 2023 מלמד כי תחת קטגוריה זו גבתה ישראל בשם הרשות סכום מצטבר של 43,489,353,527 ש"ח,¹⁶ כפי שמוצג בתרשים הבא:

לו רצתה בכך, ישראל הייתה יכולה לוותר לחלוטין על גביית מיסי היבוא, על ידי מתן פטור ממיסי יבוא לתושבי האזורים שבשליטת הרש"פ שייבאו סחורות. החלטה מסוג זה הייתה מעבירה את נטל גביית המיסים הללו על הרש"פ.

דרך פעולה זו לא הייתה כדאית מכמה סיבות. ראשית, זה היה עלול לגרום לסערה כלכלית בישראל, כאשר סחורות הזורמות למדינה בחופשיות פטורות ממס, ויוצרות תחרות בלתי הוגנת מול היבואנים הישראלים הנדרשים לשלם מס. שנית, לרש"פ היו חסרים המנגנונים להבטחת גביית מס על ידה.

כדי להפיג חששות אלה, הסכימה ישראל לגבות את מיסי היבוא ולהעבירם לרש"פ.

האם הגיע כל הטובין המיובא לרשות הפלסטינית ליעדו?

כאמור, הוויתור הישראלי התייחס רק למיסי היבוא על טובין ש"יעדם הסופי" הוא נמעינים המתגוררים באזורים שבשליטת הרש"פ. עם זאת, עם הזמן, נראה כי הסדר זה היה נתון להונאה מהותית, וכי למעשה, חלק ניכר מהסחורות שיובאו, ש"היעד הסופי" המדווח שלהן היה הרש"פ, הופנו על ידי היבואנים לישראל.

הונאה זו נחשפה בדו"ח של מבקר המדינה משנת 2020.¹⁷ הדו"ח מצא כי בשנת 2018, רק 59.1% ממטעני היבוא שיעדם הסופי המדווח היה לתוך שטחי הרש"פ, עברו בפועל במעברים הרשמיים מישראל לאותם אזורים. לטענת המבקר, ממצא זה עורר חשש כי כמויות ניכרות מהטובין, שיובאו לכאורה על ידי פלסטינים, מעולם לא הגיעו ליעדן ברש"פ וכי ישראל מפסידה מאות מיליוני ש"ח בשנה, על העברת הכנסות ממיסי יבוא לרש"פ עבור טובין שלמעשה נשארו בישראל. על פי הדו"ח, היה חשש לאובדן הכנסה נוספת של מאות מיליוני ש"ח מטובין שלא הגיעו לרש"פ ונמכרו בישראל מבלי שהמוכרים שילמו עליהם מס כחוק.¹⁸

מיסי בלו

מס הבלו הוא מס שדומה למכסי יבוא, אך חל על דלק. כך, הואיל ולא היו לרצועת עזה או יהודה ושומרון יכולות עצמאיות ליבא דלק, שילמו התושבים משנת 1948 ועד 1967 בלו באותם אזורים על שימוש בדלק לרשויות במצרים ובירדן, בהתאמה. מאז 1967, תושבי האזורים הללו קיבלו את הדלק בעיקר¹⁹ דרך ישראל.

חברות ישראליות מייבאות דלק עבור אזורים אלו ונדרשות בתשלום בלו.²⁰ לאחר מכן הן מוכרות אותו לפי חוזה לרש"פ ולחברות הרשומות ברש"פ.

בפרוטוקול בדבר העניינים הכלכליים, ישראל הסכימה כי אותו עיקרון של "מקום יעד סופי" החל על סחורות מייבאות צריך לחול גם על דלק מייבוא. בהתאם לכך, על סמך דיווחי החברות הישראליות והרש"פ על כמות הדלק הנמכרת לרש"פ ולחברות ברש"פ, הרשויות בישראל מחשבות את היקף מס הבלו שנגבה ומעבירות את הסכום לרש"פ.

בעוד שנתונים היסטוריים מקיפים המראים את מלוא היקפו של ויתור זה אינם זמינים, מידע שנמסר על ידי משרד האוצר לגבי התקופה החל מינואר 2010 עד אוגוסט 2023 מלמד כי תחת קטגוריה זו גבתה ישראל עבור הרש"פ סכום מצטבר של 33,910,327,615 ₪,²¹ כפי שמוצג בתרשים הבא:

ויתור מסי בלו של ישראל לטובת הרש"פ

לו רצתה, יכלה ישראל לתת ליבואנים הישראליים פטור מבלו על דלק המיועד לשטחים שבשליטת הרש"פ ולחייב את הרש"פ לגבות את המיסים באופן עצמאי. דרך פעולה זו הייתה מביאה לסערה כלכלית בישראל והייתה מאצלת את הרש"פ, שלא הייתה ערוכה לכך, ליישם מנגנון לגביית מס באופן מיידי.

מס ערך מוסף (מע"מ)

ישראל מחייבת תשלום מע"מ על קשת רחבה של טובין ושירותים.²² מכיוון שמע"מ הוא מס המשולם בנקודת הרכישה, כל הסוחרים ונותני השירות הישראליים מחויבים על פי החוק הישראלי לגבות מע"מ על סחורות שהם מוכרים ועל שירותים שהם מספקים בישראל.

כך, משנת 1967 עד ליישום הסכמי אוסלו, כאשר תושבי יהודה, שומרון ורצועת עזה, באזורים שיעברו בסופו של דבר לשליטת הרש"פ, רכשו סחורה בישראל, הם נדרשו לשלם מע"מ. כמו כל שאר ההכנסות ממע"מ, ההכנסה ממס הזה עברה ישירות למדינת ישראל.

במסגרת הסכמי אוסלו הסכימה ישראל, שוב, לוותר על הכנסה זו ממס לטובת הרש"פ.

בפרוטוקול בדבר העניינים הכלכליים, ישראל ואש"ף הסכימו באופן הדדי,²³ כי "תהיה התחשבות של הכנסות מע"מ בין הצד הישראלי והצד הפלסטיני...". ההסכם קבע כללים ותקנות טכניות לסליקה, שהיו דומים לשאר ויתורי המס, בהתבסס על עיקרון "מקום היעד".

בניגוד לשאר הויתורים של הצד הישראלי על ההכנסה ממיסים, הסכם המע"מ היה, תאורטית, הדדי. הסליקה הסופית דרשה התחשבות על מע"מ ששולם על טובין ושירותים שהזמינו ישראלים מאנשים ועסקים הנמצאים באזורים שבשליטת הרש"פ, וכן מע"מ ששולם על טובין ושירותים שהוזמנו על ידי אנשים וחברות הנמצאות באזורים שבשליטת הרש"פ מגורמים בישראל.

באמצעות מערכת בירוקרטית זו, יכלו תושבים באזורים שבשליטת הרש"פ להגיש לרשויות המס הפלסטיניות קבלות המעידות על רכישותיהם והמע"מ ששולם בישראל, ותושבים בישראל יכלו להגיש

לרשויות המס בישראל קבלות המעידות על קנייתיהם ועל המע"מ ששולם באזורים שבשליטת הרש"פ. לאחר מכן, שתי הרשויות חישבו את מאזן התשלומים ביניהם.

הגם שהסדר זה היה, באופן תאורטי, הדדי, בפועל, כמות הסחורות שנרכשו בישראל על ידי אנשים או עסקים הפועלים באזורים שבשליטת הרש"פ עלתה תמיד, ובאופן משמעותי, על כמות הסחורות שרכשו ישראלים מאנשים או עסקים הפועלים באזורים שבשליטת הרש"פ. בהתאם לכך, מאזן התשלומים היה תמיד לטובת הרש"פ.

בהתחשב בכך, ברור שהוויתור הישראלי משמעותי הרבה יותר מהוויתור של אש"ף/רש"פ.

בעוד שנתונים היסטוריים מקיפים המצביעים על מלוא היקפו של ויתור זה אינם זמינים, מידע שנמסר על ידי משרד האוצר לגבי התקופה החל מינואר 2010 עד אוגוסט 2023 מלמד כי תחת קטגוריה זו גבתה ישראל עבור רש"פ סכום מצטבר של 28,859,090,333 ₪, כפי שמוצג בתרשים הבא:²⁴

מיסוי ישיר - מס הכנסה

בנסגרת הסכמי אוסלו, ישראל ויתרה תחילה לטובת הרש"פ על הזכות לגבות כל "מיסוי ישיר" מפלסטינים המתגוררים באזורים שבשליטת הרש"פ.

ההוראה הראשונה בנושא זה הופיעה בסעיף VI(2) של הצהרת העקרונות (1993 – אוסלו א'), שקבעה:

"מיידי לאחר כניסתה של הצהרת עקרונות זו והיערכות מחדש מרצועת עזה ומאזור יריחו, במגמה לקדם פיתוח כלכלי של הגדה המערבית ורצועת עזה, תועבר לידי הפלסטינים סמכות בתחומים הבאים: חינוך ותרבות, בריאות, רווחה חברתית, **מיסוי ישיר** ותיירות." [ההדגשה הוספה]

לאחר הצהרת העקרונות נחתמו "הסכמי פריז" אשר שיקפו את הצורך לתת מענה ולהעצים כלכלית את הרש"פ החדשה שנוצרה. לצורך כך היה זה מסמך רב-גוני שכלל מספר עקרונות מנחים, הרלוונטיים ביותר לענייננו, כגון הסמכות של ישראל לגבות מיסים על טובין שיובאו לאותם אזורים.

תחת הכותרת "מיסוי ישיר", הבהירו הסכמי פריז כי כל צד "יקבע ויסדיר באופן עצמאי את מדיניות המס שלו בענייני מיסוי ישיר, לרבות מס הכנסה על יחידים ותאגידים, מיסי רכוש, מיסים מקומיים ואגרות.²⁵ ההסכם הגה את אחד הוויתורים הבולטים של ישראל.

משטר מיסוי הכנסה בישראל טרום הסכמי אוסלו

עובדים בישראל, לרבות תושבי חוץ, מחויבים בתשלום מס הכנסה על הכנסה ממקור ישראלי.²⁶ מס ההכנסה הישראלי מוטל בשיעורים מדורגים הנעים עד 47%. מס ההכנסה מתושבי חוץ העובדים בישראל משולם ישירות לקופת משרד האוצר. התושבים הפלסטינים של רצועת עזה, יהודה ושומרון, שעבדו בישראל (בתוך קו שביתת הנשק של 1949), לפני היישום הראשוני של הסכמי אוסלו, נחשבו לתושבי חוץ. בהתאם לכך, מס ההכנסה ששילמו על הכנסה ממקור ישראלי, בדומה לכל שאר העובדים תושבי החוץ, הועבר לקופת האוצר.

שינויים במשטר מיסוי הכנסה בעקבות הסכמי אוסלו

בשינוי מהותי מהמצב המתואר לעיל, בפרוטוקול הכלכלי, הסכימה ישראל לוותר לטובת הרש"פ על מרבית (75%)²⁷ ההכנסות ממס ההכנסה ששילמו פלסטינים תושבי רצועת עזה ויריחו, שעבדו באופן חוקי²⁸ בישראל, וכן על 100%²⁹ ממס ההכנסה ששילמו הפלסטינים תושבי רצועת עזה ויריחו שעבדו בהתיישבות³⁰ ברצועת עזה וביהודה ושומרון.

במילים אחרות, פלסטינים שהיו תושבי רצועת עזה ויריחו ועבדו בישראל או בהתנחלויות המשיכו לשלם מס הכנסה על בסיס מדרגות המס בישראל. המיסים שנגבו הועברו על ידי רשויות המס בישראל לרש"פ.

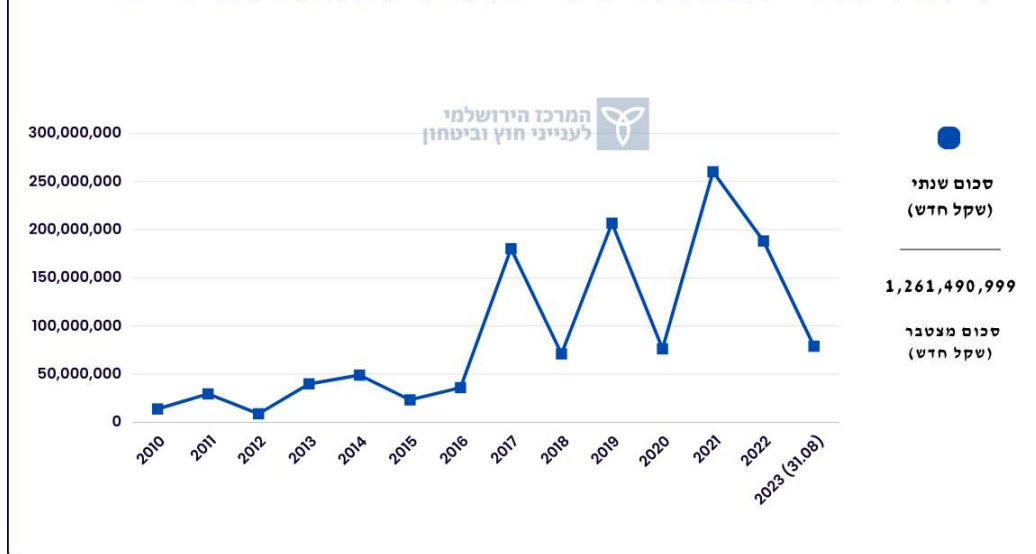
אין במדינת ישראל הוראה דומה הקובעת העברת מס הכנסה שמשלם כל תושב חוץ אחר לממשלות של אותם עובדים זרים.

בנוסף, בעוד שחלק מההסכמים הכלכליים בין ישראל לאש"ף/הרש"פ היו הדדיים, כמו בנוגע למע"מ, הוראה זו הייתה חד-צדדית. במילים אחרות, לא הייתה התחייבות פלסטינית מקבילה שחייבה את הרש"פ להחזיר לישראל מס הכנסה ששולם על ידי ישראלים העובדים באזורי הרש"פ.

בדומה לאופן התפתחות ויישום ההסכמים, בשלב הראשון, ויתור ישראלי זה לטובת הרש"פ היה מוגבל באופן מיוחד לפלסטינים מרצועת עזה או יריחו העובדים בישראל או בהתיישבות. בהסכם הביניים משנת 1995, הורחב הוויתור הישראלי על הכנסות ממס הכנסה כך שיכלול את מס ההכנסה שמשלמים כל הפלסטינים ברחבי רצועת עזה, יהודה ושומרון, המועסקים בישראל ובהתיישבות.³¹

בעוד שנתונים היסטוריים מקיפים המצביעים על מלוא היקף ויתור זה אינם זמינים, מידע שנמסר על ידי משרד האוצר לגבי התקופה שמתחילה מינואר 2010 עד אוגוסט 2023 מלמד כי תחת קטגוריה זו, גבתה ישראל עבור הרש"פ סכום מצטבר של 1,261,490,999 ש"ח, כפי שמוצג בתרשים הבא:³²

ויתור מסי הכנסה של ישראל לטובת הרש"פ

בתאוריה, אילו הסכים אש"ף, הייתה ישראל יכולה לתת לפלסטינים שעבדו בישראל או בהתיישבות פטור מתשלום מס הכנסה לישראל ולהטיל את נטל גביית מס ההכנסה על הרש"פ. ואולם, דרך פעולה זו הייתה מועילה לפלסטינים כפרטים אך לא לרש"פ, ואף הייתה מחייבת את הרש"פ להקים מערכת גביית מס משלה.

רצועת עזה לאחר ההתנתקות הישראלית ותחת שלטון חמאס

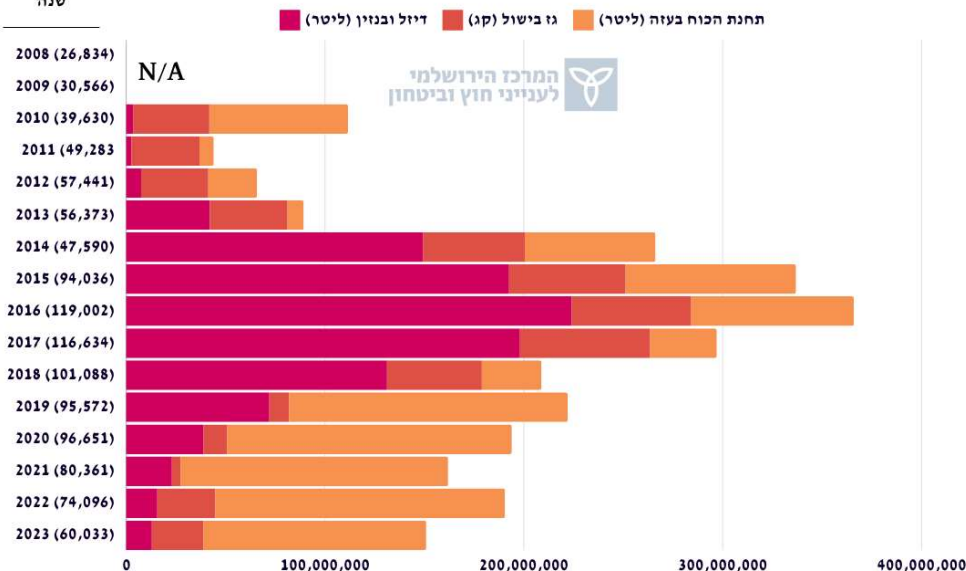
בשנת 2005 השלימה ישראל את התנתקותה המלאה מרצועת עזה, כאשר גירשה ממנה את כל התושבים הישראלים, ביצעה היערכות מחדש של כל כוחותיה הצבאיים והעבירה את השליטה על האזור כולו לידי הרש"פ. בבחירות לרש"פ, שהתקיימו בשנת 2006, זכה ארגון הטרור חמאס (שיזם לאחרונה טבח ב-7 באוקטובר 2023) לרוב. למרות העובדה שיו"ר הרש"פ, מחמוד עבאס, הדיח את ממשלת חמאס, השתלט חמאס על רצועת עזה בשנת 2007.

הטענה, החוזרת ונטענת, כאילו ישראל הטילה מצור מוחלט על רצועת עזה בעקבות השתלטות חמאס על האזור, היא טענה מוטעית, שאין בה אמת והיא אינה מדויקת בעליל. במציאות, למרות ההתנתקות ושליטת חמאס על רצועת עזה, המשיכו לזרום לאזור סחורות ודלק מישראל, והעזתים המשיכו לצאת מהאזור לישראל בשל שלל סיבות, כולל לצורכי תעסוקה בישראל.

בהתבסס על נתונים שפורסמו³³ על ידי המשרד לתיאום עניינים הומניטריים של האו"ם (UNOCHA), התרשים הבא מציג את מספר המשאיות עם סחורות ודלק שנכנסו לרצועת עזה מישראל משנת 2008 עד 2023:³⁴

משאיות ודלקים המגיעים מישראל לעזה

משאיות הנכנסות
מישראל לעזה לפי
שנה

על הסחורות והדלק שנכנסו לרצועת עזה מישראל, המשיכו העזתים לשלם לישראל מיסי יבוא, מע"מ או בלו, לפי ההקשר.

בהתבסס על הנתונים³⁵ שפרסם ארגון ה-UNOCHA, מציג התרשים הבא את מספר כניסות תושבי רצועת עזה לישראל משנת 2008 עד ספטמבר 2023, בין היתר למטרות תעסוקה³⁶:

כניסת עזתים לישראל

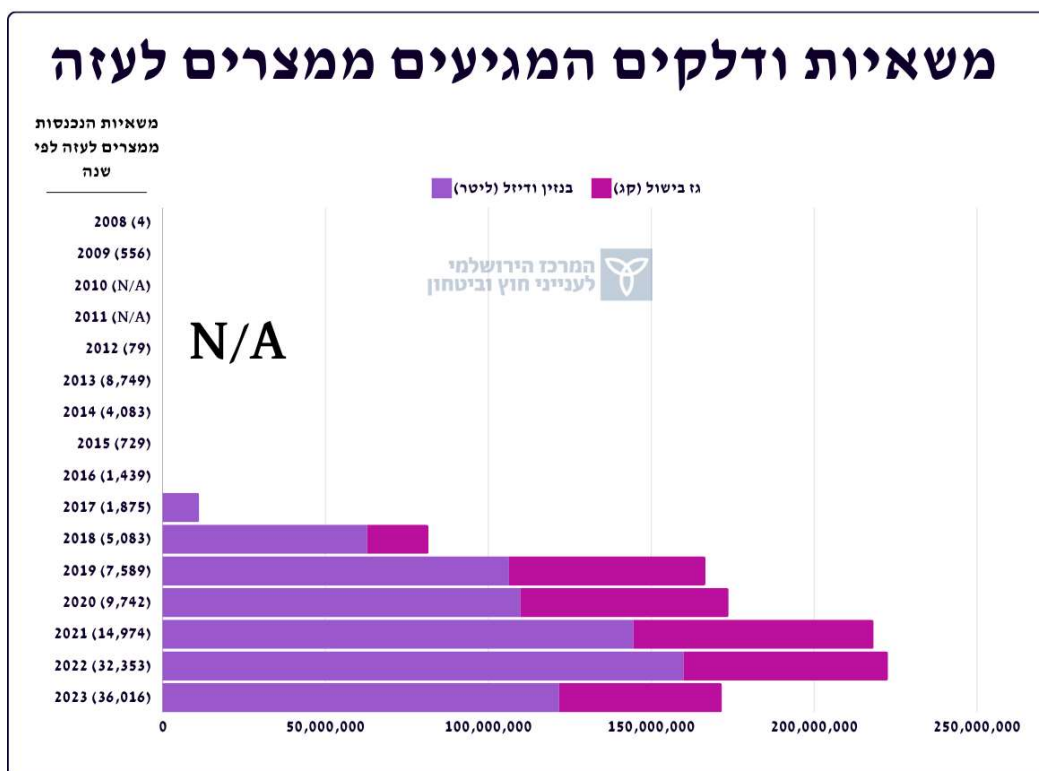

גם כאשר הרש"פ לא שלטה עוד ברצועת עזה, המשיכה ישראל להעביר לרש"פ כספי מיסים – מיסי יבוא, מע"מ, בלו ומס הכנסה – ששולמו על ידי תושבי רצועת עזה לישראל.

מסיבה זו, לרש"פ היה תמריץ מוגבר להפעיל לחץ מדיני על ישראל להמשיך ולאפשר זרימת סחורות ודלק לרצועת עזה דרך ישראל. בכך יכלה הרש"פ להמשיך ולטעון כי היא פועלת לטובת העזתים, ובמקביל היא קיבלה הכנסה ניכרת עבור אזור שלא היה בשליטתה. לרש"פ לא היה כל תמריץ למצוא פתרון מדיני עם מצרים כדי להקל על זרימת הסחורות לרצועת עזה. פתרון כזה, שעלול היה להועיל לעזתים, היה מנוגד לאינטרס הכלכלי של הרש"פ.

משנת 2006 ייבאו רשויות חמאס והמקורבים לשלטון החמאס סחורות ודלק ממצרים, וזאת בנוסף לסחורות ולדלק המיובאים לרצועת עזה מישראל.

בעוד שסטטיסטיקה מקיפה בנושא אינה זמינה, נתונים שפורסמו על ידי ארגון UNOCHA מראים כי מאז 2008 עד 2023, אלפי משאיות של סחורות, מיליוני ק"ג של גז בישול ומיליוני ליטרים של סולר, בניין ודלק עבור תחנות הכוח נכנסו לרצועת עזה ממצרים, דרך נקודות המעבר הרשמיות, כפי שמוצג בתרשים הבא:³⁷

בנוסף למעברים הרשמיים, הפעילו שלטונות חמאס ואחרים גם מאות מנהרות שחצו ממצרים לרצועת עזה, דרכן הוברחו לרצועת עזה סחורות נוספות, שמהותן אינה ידועה, וכמויות גדולות של נשק ודלק. חמאס שמר לעצמו את כל ההכנסות ממיסים שהוטלו על הסחורות שהוזרמו לרצועת עזה ממצרים.³⁸

כדי להשלים את הסקירה בהקשר זה, חשוב להתייחס למספר נושאים שונים, כדלקמן:

דמי הטיפול והניהול המוסכמים

כפי שצוין לעיל, הסכמי אוסלו קבעו הסדרים של גביית מס נרחבת של ישראל לטובת הרש"פ. פונקציה זו חייבה את ישראל להקצות כוח אדם וליצור מנגנונים אדמיניסטרטיביים להבטחת הגבייה והעברת כספי המיסים. בהסכם הביניים הסכים אש"ף שישראל תגבה מכספי המיסים שייגבו 3% דמי טיפול וניהול מינימליים לכיסוי עלויות אלו.³⁹

בתחילת שנת 2023, בלחץ משמעותי של הממשל האמריקני, הסכימה ישראל, על פי הדיווחים,⁴⁰ להפחית את דמי הטיפול בגין בלו על דלק מ-3% המוסכמים ל-1.5%.⁴¹ על פי דו"ח מתאם פעולות הממשלה בשטחים (מתפ"ש), ההפחתה יושמה עד ספטמבר 2023.⁴²

בעוד שאש"ף הסכים שישראל תנכה 3% "לכיסוי העלויות האדמיניסטרטיביות של ישראל בגביית המיסים הללו ובטיפול בעניינים הקשורים אליהם", ההנהגה הפלסטינית טוענת כעת כי הניכויים הללו הם חלק מה"גזל" הישראלי של כספי מיסים פלסטיניים. העיוות הזה מתחיל מהראש. כך, לדוגמה, יו"ר הרש"פ, מחמוד עבאס, טען בישיבת מזכ"לים של הפלגים הפלסטיניים,⁴³ כי "רשויות הכיבוש לוקחות מאות מיליארדים מהכסף שלנו, שהם גובים בתמורה. במילים אחרות, על כל 100 דולר, הם לוקחים 3 דולר. זה גזל. הם גוזלים את הכסף הזה".

בעוד שאש"ף הסכים במפורש לניכוי זה כדי לכסות חלק מההוצאות שנגרמו לישראל, הנרטיב הפלסטיני המתפתח החדש הוא שישראל מואשמת בגניבה.

אגרות מעבר במעברי אלנבי ורפיח

ב"פרוטוקול בדבר הסדרים בנוגע למעברים", המצורף כתוספת החמישית לנספח I להסכם הביניים משנת 1995, הסכימה ישראל⁴⁴ גם לחלוק עם הרש"פ את עלות אגרת המעבר שישלמו פלסטינים ואורחיהם במסופי אלנבי⁴⁵ ורפיח.⁴⁶ אגרת המעבר, שנקבעה תחילה בסכום של 26 דולר⁴⁷ לנוסע, הייתה אמורה להתחלק שווה בשווה בין הצדדים עבור 750,000 הנוסעים הראשונים.⁴⁸ האגרה עבור נוסעים מעבר לאותם 750,000 הייתה אמורה להתחלק בשיעור של 16 דולר שיועברו לרש"פ ו-10 דולר לישראל.⁴⁹

החלוקה התבססה על הרעיון שהמעברים יופעלו במשותף, בנוכחות גורמים ישראליים ואנשי הרש"פ. היא גם לקחה בחשבון את האחריות של ישראל לעלויות הפיתוח והתחזוקה של המסופים.⁵⁰

הסדר זה פעל בתחילה, אך הוא הופסק זמן קצר לאחר תחילת מלחמת הטרור שיזמה הרש"פ בספטמבר 2000, שלאחריו נאסרה כניסת פקידי הרש"פ למסופים.

בכל הנוגע למסוף רפיח, השתנה המצב שוב בשנת 2005 כאשר ישראל התנתקה מרצועת עזה והעבירה לידי הרש"פ את השליטה ברצועה. מאז, פקידי הרש"פ, ולאחר מכן פקידי ארגון הטרור חמאס, גבו באופן בלעדי את דמי המעבר. כדי להצדיק את הסנקציות שיו"ר הרשות הפלסטינית אבו מאזן הטיל על רצועת עזה באפריל 2017, אמר ראש ממשלת הרש"פ דאז, רמי חמדאללה,⁵¹ כי למרות שממשלת הרש"פ/פת"ח העבירה מיליארדי שקלים לרצועת עזה במהלך העשור הקודם, חמאס שמר לעצמו את המיסים שגבה.

בעוד שישראל המשיכה להשקיע במסוף אלנבי,⁵² הרש"פ, שאין לה חלק בתפעול המסוף ולפיכך לא נושאת בהוצאות, מבקרת כל העת את ישראל על אי העברת ההכנסות מדמי הנוסעים.

מס הכנסה ברשות הפלסטינית

למרות שלרש"פ יש סמכות להטיל מס הכנסה על הפלסטינים החיים באזורים הנתונים לשליטתה, היא ככלל נמנעה משימוש בסמכות זו. רמזי עודה, בעל טור קבוע בעיתון הרשמי של הרש"פ, בהתייחסו לנושא בשנת 2022, ציין⁵³ כי "מספר מקורות לא רשמיים מעריכים שמספר המיליונים בפלסטין עומד על כ-22,000 [בני אדם]. אם יוטל מס של 3% על הונם, התוספת האפשרית לקופת האוצר של [הרשות] הפלסטינית מוערכת בכ-3.5 מיליארד דולר בשנה, אם לכל אדם עשיר יש כ-5 מיליון דולר בממוצע". בפועל, פלסטינים העובדים באזורים שבשליטת הרש"פ כמעט שאינם משלמים מס הכנסה.

החוק הישראלי ויישום ההסכמים הכלכליים בין ישראל לרש"פ

כדי ליישם את ההסכמים הכלכליים בין ישראל לאש"ף/רש"פ, ישראל נדרשה לחוקק מספר תיקוני חקיקה.

"החוק ליישום ההסכם לעניין רצועת עזה ואזור יריחו (הוראות כספיות והוראות שונות), התשנ"ה-1994"⁵⁴ (להלן: "חוק היישום הראשון") עבר בכנסת בדצמבר 1994. חוק זה כלל את יישום ההסכמים הראשונים, בעקבות הצהרת העקרונות, הפרוטוקול בדבר היחסים הכלכליים, וההסכם בדבר רצועת עזה ואזור יריחו.

יישום הוויתור על מיסי יבוא

בהתאם להסכמים, בנוסף ליתר הוראותיו ותיקוניו לחוקים רלוונטיים אחרים,⁵⁵ קבע סעיף 13(א) לחוק היישום הראשון כי ישראל רשאית לגבות עבור הרש"פ מיסי יבוא על טובין המיועדים לאזורים שבשליטת הרש"פ, וכן להעביר הכנסות מאותם מיסים לרש"פ.

יישום הפטור מהבלו

סעיף 13(ב) לחוק היישום הראשון קבע כי ישראל רשאית להעביר לרש"פ את ההכנסות מבלו על דלק שנמכר לשטחי עזה ויריחו.

יישום הוויתור על מס הכנסה

סעיף 14 לחוק היישום הראשון קבע כי "ישראל רשאית להעביר לרשות הפלסטינית סכום השווה ל-75% מן המס שגבתה על הכנסה של תושבי שטחי עזה ויריחו... שהועסקו כדין בישראל".

יישום הפטור ממע"מ

בסעיף 15 לחוק היישום הראשון נקבע כי אם לאחר התחשבות בין ישראל לרש"פ לגבי הכנסות ממע"מ התברר כי על ישראל להעביר סכומים לרש"פ, ישראל רשאית לעשות כן.

החקיקה השתמשה במונח "רשאית" כדי לציין כי מיסים אלו נגבו כדין על ידי ישראל וכי ניתנה הרשאה להעביר את הכספים לרש"פ בהתאם להסכמי אוסלו.

זכותה של ישראל לקזז חובות של הרש"פ מהכנסה ממס

בהדגשה של זכותה הקודמת של ישראל למיסים, הוסיף סעיף 16(א) לחוק היישום הראשון כי אם התברר מן ההתחשבות בין רשות המיסים הישראלית לבין הרש"פ, כי על הרש"פ להעביר סכומים לישראל והם לא הועברו במועד שנקבע בהסכם, יקוזזו הסכומים האמורים מן הסכומים המועברים לרש"פ.

באופן דומה, בהדגשת זכותה הקודמת של ישראל למיסים, סעיף 16(ב) לחוק היישום הראשון הוסיף כי שר האוצר הישראלי רשאי להורות על קיזוז מההכנסות מהמיסים כספים שהרש"פ או התאגידים שבשליטתה או שבניהולה חבים לישראל או לתאגידים בשליטתה או בניהולה, או לאדם אחר בישראל, אם התקיימו התנאים שקבע שר האוצר ובהתאם להסדרים שנקבעו.

הרחבת הוויתור עם הרחבת יישום ההסכמים

מתוך ציפייה לגיבוש הסכם הביניים, וכדי לשקף את ההיערכות מחדש של ישראל להעברת שטחים נוספים לשליטת הרש"פ, ובהמשך להסכם בדבר העברה מכינה של סמכויות ואחריות לרשות הפלסטינית,⁵⁶ חוקקה ישראל, ביוני 1995, את "חוק יישום ההסכם בדבר העברה מכינה של סמכויות לרשות הפלסטינית (תיקוני חקיקה והוראות שונות), התשנ"ה-1995⁵⁷ (להלן: "חוק היישום השני").

הרחבת הוויתור על מס הכנסה

לצד הוראות אחרות, שיקף סעיף 2 לחוק היישום השני את ההסכמות המתרחבות בין ישראל לאש"ף ואת הוויתור הנוסף של ישראל לא רק על מס הכנסה שישראל גובה מתושבי רצועת עזה ויריחו אלא גם על כלל מס הכנסה שנגבה מתושבי יהודה ושומרון שאינם ישראלים, שעבדו כחוק בישראל.

בהתאם, הוראות חוק היישום הראשון וחוק היישום השני קבעו במצטבר שישראל רשאית להעביר לרש"פ את כל ההכנסות ממס הכנסה ששולמו על ידי תושבי רצועת עזה ויהודה ושומרון שאינם ישראלים.

הרחבת הוויתור על מס ערך מוסף

סעיף 3 לחוק היישום השני שיקף באופן דומה את ההסכם והוויתור המורחב על הכנסה ממע"מ ששולם על ידי כל תושבי יהודה ושומרון שאינם ישראלים. במבט קדימה, סעיף 4 לחוק היישום השני הרשה אז לשר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, להעביר מיסי יבוא נוספים או מיסים אחרים על טובין הנמכרים לתושבי יהודה ושומרון, באופן חלקי או מלא, ובכפוף לתנאים ולכללים, ככל שיידרש על פי ההסכמים בין ישראל לרש"פ.

הרחבת הוויתור על מיסי יבוא ובלו

על סמך הסמכות שניתנה לו בסעיף 4 לחוק היישום השני, ב-12 בנובמבר 1995, בעקבות חתימת הסכם הביניים, ובעוד ישראל אבלה על רצח ראש ממשלת ישראל יצחק רבין, הוציא שר האוצר דאז, אברהם שוחט, צו⁵⁸ לוויתור והעברה נוספת לרש"פ של כספי מיסי יבוא⁵⁹ על טובין המיועדים ליהודה ושומרון⁶⁰ ושל כספי מיסי הבלו⁶¹ על דלק שנרכש על ידי "הצד הפלסטיני" והועבר ליהודה ושומרון. כמו כן, הצו קבע את מערכת ההעברות החודשית ויישם את ההסכם הנ"ל, לפיו ישראל תנכה 3% דמי ניהול בגין גביית המיסים.

כיצד השתמשה הרשות הפלסטינית בהכנסות ממיסים?

בעוד שישראל הסכימה לוותר על ההכנסות ממיסים כדי לסייע לרש"פ למלא את התחייבויותיה בהסכמי אוסלו, כחלק משיפור היחסים ההדדיים בין הצדדים בהתאם להסכמי אוסלו, בפועל השתמשה הרש"פ בכספי המיסים במספר דרכים שהיו הפרה יסודית של ההסכמים.

לדוגמה, הרש"פ השתמשה בהכנסות ממיסים כדי ליישם את מדיניות ה"תשלום תמורת הרג" (Pay-for-Slay) כדי לתגמל מחבלים. במסגרת מדיניות זו, משלמת הרש"פ מאות מיליוני ש"ח בשנה כמשכורות חודשיות למחבלים שנעצרו על ידי ישראל ולמחבלים משוחררים, וכן לקצבאות חודשיות למחבלים שנפצעו ולמשפחות מחבלים הרגוים.⁶² על פי ההערכות, היקף תשלומי הרש"פ למחבלים נאמדים ביותר ממיליארד ש"ח בשנה, ובשנים מסוימות עד כדי 7.47% מתקציב התפעול של הרש"פ.⁶³ המשמעות היא שמתוך סכום של 107,520,262,474 ש"ח, עליו ויתרה ישראל החל מ-2010 עד אוגוסט 2023, שילמה הרש"פ כמעט 14 מיליארד ש"ח כתגמול כספי למחבלים. בהסכמי אוסלו, קיבלו אש"ף והרש"פ על עצמם התחייבויות חוזרות ונשנות להיאבק בטרור, אך במקום להשתמש בהכנסה ממיסים למלחמה בטרור, בפועל השתמשה הרש"פ בכסף כדי להסית, לתמרץ ולתגמל טרור.

הרש"פ השתמשה בכסף גם למימון ארגוני טרור בינלאומיים,⁶⁴ לקידום המאמצים להשגת הכרה ב"מדינת פלסטין" באו"ם, להצטרפות לבית הדין הפלילי הבינלאומי (ICC) כדי לגרום להעמדה לדין של מנהיגי ישראל וחילי צה"ל, ואף כאמצעי להגדלת נכסי תיק הנדל"ן הבינלאומי של אש"ף.⁶⁵

מסקנה והצעות לשינוי מדיניות

כשישראל חתמה על הסכמי אוסלו, היא פעלה מתוך כוונה אמיתית לקדם שלום. כדי להקל על תפעול הרש"פ, הגוף שנוצר בהסכמים ככלי ליישום השלטון העצמי הפלסטיני, וכדי לספק לרש"פ הכנסה נכרת, הסכימה ישראל לוותר על ההכנסות מכמה מיסים לטובת הרש"פ. במהלך השנים, אש"ף/הרש"פ עשתה ככל יכולתה כדי לשכנע את העולם שכספי המיסים שהיא מקבלת מישראל הם כמעט זכות פלסטינית מולדת, ובו בזמן הפרה כמעט כל התחייבות שנתנה לקידום השלום ולמאבק בטרור.

מסמך זה נועד להציג את הרקע לויתור של ישראל על כספי המיסים ולשקף באופן נאמן ואמיתי את הנושא.

למרות המציאות המתפתחת, ישראל המשיכה לעמוד בהתחייבותיה והעמידה לרשות הרש"פ, רק מאז 2010, למעלה מ-107.5 מיליארד ש"ח. במקום להשתמש בכסף לקידום שלום, הרש"פ ניצלה את הכסף כדי להסית, לתמרץ ולתגמל טרור, למימון ארגוני טרור בינלאומיים ולמימון מאמצים שונים המערערים ומפרים את ההתחייבויות של אש"ף/הרש"פ.

לאחר 30 שנה של יישום הסכמי אוסלו, ישראל חייבת כעת לשקול מחדש את התנהלותה.

ההנהגה הפלסטינית הוכיחה שוב ושוב כי עבודה הסכמי אוסלו היו מסמכים ריקים ותו לא. הרש"פ לקחה את הכסף שישראל הסכימה לוותר עליו במטרה לקדם שלום, והשתמשה בו כדי לערער את הסכמי אוסלו באופן שיטתי ולטפח שנאה ואיבה. הפלסטינים אפילו מנסים במניפולטיביות להשתמש במחוות ובוויתורים של ישראל כאמצעי לתקוף את ישראל.

המשך העברת הכספים לרש"פ, בהיקפים הולכים וגדלים, פוגע בביטחון הלאומי של ישראל. בפועל, ישראל מממנת לא רק את מדיניות התגמול לטרור של הרש"פ אלא גם את כל הפעילויות הפלסטיניות הנפשעות האחרות.

לפיכך, הגיע הזמן שישראל תשקול מחדש את מדיניות הוויתור שלה. במקום להמשיך ולהעביר לרש"פ את הכנסות המיסים ללא מחשבה, ומתוך ידיעה מלאה שהרש"פ תשתמש בכספים כדי להפר את התחייבותיה באופן יסודי, על ישראל לתכנן וליישם גישה מבוססת ביצוע.

לשם כך, על ישראל להציב לאש"ף ולרש"פ אולטימטום: לבטל את מדיניות התשלום תמורת הרג, להפסיק כל הסתה, כפי שהיא מחויבת לה במסגרת הסכמי אוסלו, להפסיק לממן ולתגמל טרור בהתאם להתחייבותיה בהסכמי אוסלו, להפסיק את ניסיונותיה לקבל הכרה כ"מדינת פלסטין", המהווה הפרה

יסודית של ההתחייבות בהסכמי אוסלו כפי שנקבעה בסעיף הסופי, סעיף(7)XXXI, לא לשנות את מעמד השטחים עד לתוצאות של המשא והמתן על מעמד הקבע, וכמו כן לפרוש מיד מה- ICC ולבטל את תלונותיה נגד בעלי תפקידים וקצינים ישראלים.

אם הרשות לא תציית, על ישראל להפסיק להעביר את כל הכנסות המס שעליהן הסכימה לוותר ולשקול סנקציות נוספות.

נספח 1

הכנסות ממיסי יבוא שעליהן ויתרה ישראל לטובת הרש"פ:

הכנסות ממיסי יבוא שעליהן ויתרה ישראל לטובת הרש"פ ⁶⁶	
שנה	סכום מצטבר שנגבה
2010	1,629,906,963
2011	1,803,403,278
2012	1,984,848,725
2013	2,073,427,596
2014	2,520,411,210
2015	2,922,380,724
2016	3,167,004,206
2017	3,353,709,974
2018	3,472,314,924
2019	3,693,690,511
2020	3,873,906,461
2021	4,549,254,509
2022	4,968,769,938
2023 (עד סוף אוגוסט)	3,476,324,508

הכנסות ממיסי בלו שעליהן ויתרה ישראל לטובת הרש"פ:

הכנסות ממיסי בלו שעליהן ויתרה ישראל לטובת הרש"פ ⁶⁷	
שנה	סכום מצטבר שנגבה
2010	1,639,510,308
2011	1,636,871,372
2012	1,758,145,008
2013	1,970,530,654
2014	2,474,240,420
2015	2,773,867,427
2016	2,970,927,425
2017	2,903,505,132
2018	2,481,102,543
2019	2,372,980,472
2020	2,364,346,148
2021	2,595,056,305

3,367,734,389	2022
2,601,510,012	2023 (עד סוף אוגוסט)

הכנסות ממע"מ שעליהן ויתרה ישראל לטובת הרש"פ:

הכנסות ממע"מ שעליהן ויתרה ישראל לטובת הרש"פ ⁶⁸	
שנה	סכום מצטבר שנגבה
2010	1,503,391,399
2011	1,621,956,991
2012	1,872,302,023
2013	2,016,462,205
2014	2,278,566,947
2015	2,276,326,571
2016	2,186,221,832
2017	2,288,038,851
2018	2,003,596,210
2019	2,136,507,730
2020	1,820,446,805
2021	2,080,209,834
2022	2,820,050,880
2023 (עד סוף אוגוסט)	1,955,012,055

הכנסות ממס הכנסה שעליהן ויתרה ישראל לטובת הרש"פ:

הכנסות ממס הכנסה שעליהן ויתרה ישראל לטובת הרש"פ ⁶⁹	
שנה	סכום מצטבר שנגבה
2010	13,822,869
2011	29,467,491
2012	8,821,284
2013	39,881,233
2014	48,955,379
2015	23,265,370
2016	35,963,211
2017	180,202,207
2018	71,047,950
2019	206,692,074
2020	76,227,530
2021	260,045,247
2022	188,157,211
2023 (עד סוף אוגוסט)	78,941,943

משאיות ודלקים שנכנסו לרצועת עזה מישראל:

משאיות שנכנסו לעזה מישראל			דלקים שנכנסו לעזה מישראל		
שנה		דיזל ודלק (ליטרים)	גז לבישול (ק"ג)	דלקים תחנת כוח (ליטרים)	
2008	26,834	נתון חסר	נתון חסר	נתון חסר	
2009	30,566	נתון חסר	נתון חסר	נתון חסר	
2010	39,630	3,670,000	38,150,000	69,740,000	
2011	49,283	2,630,000	34,230,000	7,199,700	
2012	57,441	7,520,000	33,800,000	24,530,000	
2013	56,373	42,080,000	39,080,000	8,110,000	
2014	47,590	149,360,000	51,100,000	65,730,000	
2015	94,036	192,560,000	58,600,000	85,730,000	
2016	119,002	224,070,000	60,090,000	81,800,000	
2017	116,634	198,050,000	65,460,000	33,530,000	
2018	101,088	131,180,000	47,690,000	30,010,000	
2019	95,572	72,000,000	9,910,000	140,140,000	
2020	96,651	38,840,000	11,830,000	143,270,000	
2021	80,361	22,990,000	4,340,000	134,570,000	
2022	74,096	15,660,000	29,110,000	145,760,000	
2023	60,033	12,920,000	25,900,000	122,080,000	

כניסת תושבי רצועת עזה לישראל:

שנה	כמות הכניסות לישראל
2008	26,272
2009	28,150
2010	40,549
2011	52,875
2012	60,697
2013	70,760
2014	73,241
2015	183,237
2016	157,142
2017	82,809
2018	114,795
2019	191,826
⁷⁰ 2020	59,901
⁷¹ 2021	90,421
2022	424,417
2023	437,794

משאיות ודלקים שנכנסו לרצועת עזה ממצרים:

שנה	משאיות שנכנסו לרצועת עזה ממצרים	דלקים שנכנסו לרצועת עזה ממצרים
		גז לבישול (ק"ג)
2008	4	נתון חסר
2009	556	נתון חסר
2010	נתון חסר	נתון חסר
2011	נתון חסר	נתון חסר
2012	79	נתון חסר
2013	8,749	נתון חסר
2014	4,083	נתון חסר
2015	729	נתון חסר
2016	1,439	נתון חסר
2017 ⁷²	1,875	11,250,000
2018	5,083	62,820,000
2019	7,589	106,330,000
2020	9,742	109,890,000
2021	14,974	144,530,000
2022	32,353	159,880,000
2023	36,016	121,700,000

¹ סעיף XI בהצהרת העקרונות בדבר הסדרי ביניים של ממשל עצמי (1993) ונספחים III ו-IV - <https://www.gov.il/en/pages/declaration-of-principles>. ראו גם, הסכם הביניים הישראלי-פלסטיני בדבר הגדה המערבית ורצועת עזה, סעיף XXIV [יחסים כלכליים] וכן נספח V – הפרוטוקול בדבר היחסים הכלכליים, ראו פסקה רלוונטית ב- <https://www.gov.il/en/pages/israel-plo-interim-agreements-since-1993>.

² <https://www.gov.il/en/pages/declaration-of-principles>

³ https://unctad.org/system/files/information-document/ParisProtocol_en.pdf

⁴ https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/IL%20PS_940504_Agreement%20on%20the%20Gaza%20Strip%20and%20the%20Jericho%20Area%20%28Cairo%20Agreement%29.pdf

⁵ <https://www.gov.il/en/pages/the-israeli-palestinian-interim-agreement>

⁶ <https://www.gov.il/en/pages/the-mandate-for-palestine>

⁷ סעיף 48 של אמנת האג בדבר הדינים והמנהגים של מלחמה ביבשה (האג IV); 18 באוקטובר 1907.

⁸ מנשר מס' 2 – מנשר בדבר סדרי שלטון ומשפט, 7 ביוני 1967, פסקה 5, https://www.idf.il/media/fiumgfn/%D7%97%D7%95%D7%91%D7%A8%D7%AA_1.pdf

⁹ בשלב זה הכוחות הישראליים יצאו מג'נין, שכם, טול כרם, קלקיליה, רמאללה ובית לחם ומ-450 ערים וכפרים. רוב העיר חברון הועברה לסמכות הרש"פ בינואר 1997.

¹⁰ <https://www.gov.il/en/pages/further-redeployments-next-stage-of-the-israeli-palestinian-agreement>

¹¹ <https://jcpa.org/article/does-the-world-hate-gaza-and-the-gazans/>

¹² <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0263775820955196#body-ref-fn1-0263775820955196>

¹³ הפרוטוקול בדבר היחסים הכלכליים, סעיף III (15).

- ¹⁴ שם.
- ¹⁵ הסכם הביניים, נספח V (תוספת לפרוטוקול בדבר היחסים הכלכליים), פסקה:
- "For the purposes of the implementation of the Protocol on Economic Relations, Israel will deduct 3% from each transfer to the Palestinian side of import taxes and other indirect taxes, in order to cover Israel's administrative costs in collecting these taxes and in handling matters related to them."
- ¹⁶ טבלה שמציגה את הסכומים שנגבו בכל שנה מוצגת בנספח 1.
- ¹⁷ <https://www.mevaker.gov.il/sites/DigitalLibrary/Documents/2020/70c/2020-70c-202-Maavarim.pdf>
- ¹⁸ לא ברור מה, אם בכלל, נעשה, על מנת למנוע את הנזקים וההפסדים אליהם מתייחס המבקר.
- ¹⁹ בכפוף להבהרות לגבי עזה לאחר ההתנתקות והשתלטות חמאס על רצועת עזה, כפי שיוסבר להלן.
- ²⁰ https://www.nevo.co.il/law_html/law01/265_075.htm
- ²¹ טבלה שמציגה את הסכומים שנגבו בכל שנה מוצגת בנספח 1.
- ²² https://www.nevo.co.il/law_html/law01/271_001.htm
- ²³ הפרוטוקול בדבר היחסים הכלכליים, סעיף VI (5).
- ²⁴ טבלה שמציגה את הסכומים שנגבו בכל שנה מוצגת בנספח 1.
- ²⁵ סעיף V (1); ראו גם הסכם הביניים, נספח III, פרוטוקול בנושא העניינים האזרחיים, סעיף 8(1).
- ²⁶ <https://taxsummaries.pwc.com/israel/individual/taxes-on-personal-income>
- ²⁷ סעיף V(4)(א).
- ²⁸ למותר לציין, שפלסטינים שהועסקו בלא היתר בישראל או בהתיישבות ששולמו "בשחור", לא שילמו מס הכנסה.
- ²⁹ סעיף V(4)(ב).
- ³⁰ נושא החוק שהוחל ברצועת עזה, יהודה ושומרון הוא נרחב כשלעצמו, ומעבר לתחום מאמר זה. כלל, החוקים שהוחלו היו החוק העות'מאני (עד 1917), החוק המנדטורי (1922–1948), החוק המצרי לגבי רצועת עזה (1948–1967), החוק הירדני לגבי יהודה ושומרון, והחוק הישראלי הצבאי (מאז 1967) עד 2005 בעזה (לפני ההתנתקות הישראלית) ועד היום ביהודה ושומרון.
- כמו כן, ישראלים המתגוררים בהתיישבות באותם אזורים היו כפופים לחוקים ספציפיים או להוראות החוק הישראלי. נושא החוקים הספציפיים החלים בהתיישבות, המנגנונים המשמשים ליישומם וההיגיון העומד מאחורי יישום כל הוראה ספציפית, חורג גם כן מתחום מאמר זה. למרות זאת, לצורך מאמר זה, ההוראות הרלוונטיות קבעו כי ישראלים שהעסיקו פלסטינים מרצועת עזה ויריחו, ומאוחר יותר, עם היישום המורחב של הסכמי אוסלו על כל רצועת עזה, יהודה ושומרון, נדרשו לנכות מס הכנסה מהעובדים הפלסטינים שלהם בהתאם לחוק הישראלי ולמדרגות המס הישראליות הרלוונטיות באותה עת.
- ³¹ הסכם הביניים, נספח V, תוספת 1, סעיף V(4).
- ³² טבלה שמציגה את הסכומים שנגבו בכל שנה מוצגת בנספח 1.
- ³³ <https://www.ochaopt.org/data/crossings>
- ³⁴ טבלה שמציגה את מספר המשאיות וכמויות הדלק שעברו מישראל לרצועת עזה מוצגת בנספח 1.
- ³⁵ <https://www.ochaopt.org/data/crossings>
- ³⁶ טבלה שמציגה את מספר הכניסות מרצועת עזה לישראל מוצגת בנספח 1.
- ³⁷ טבלה שמציגה את מספר המשאיות וכמויות הדלק שעברו ממצרים לרצועת עזה מוצגת בנספח 1.
- ³⁸ אומנם אין נתונים רשמיים זמינים, אך מומחים טוענים שחמאס הרוויח מאות מיליוני דולר בשנה מהברחת סחורות ממצרים לתוך רצועת עזה. <https://www.nbcnews.com/news/world/gaza-plagued-poverty-hamas-no-shortage-cash-come-rcna121099>
- ³⁹ הסכם הביניים, נספח V (תוספת לפרוטוקול לעניינים הכלכליים) סעיף 4.
- ⁴⁰ <https://www.timesofisrael.com/israel-yet-to-carry-out-steps-to-boost-pa-that-it-vowed-to-implement-before-ramadan/>
- ⁴¹ הבסיס המשפטי להסכמה זו אינו ברור. כפי שיפורט להלן, הדרישה לנכות עמלה בסך 3% לכיסוי ההוצאות האדמיניסטרטיבית נכללה הן בהסכם הביניים, והן בצו של שר האוצר הישראלי, שנדרש ליישם את ההסכמים.
- ⁴² <https://x.com/cogatonline/status/1704884141555138954>
- ⁴³ <https://palwatch.org/page/18244>
- ⁴⁴ נספח ו, תוספת 5, חלק ז'.
- ⁴⁵ מעבר אלנבי מחבר בין ירדן לבין יהודה ושומרון.
- ⁴⁶ מעבר רפיח מחבר בין מצרים לרצועת עזה.
- ⁴⁷ עם חלוף הזמן, ישראל העלתה את סכום אגרת היציאה כדי להתחשב באינפלציה וביוקר המחיה בישראל.
- ⁴⁸ נספח ו, תוספת 5, חלק ז', פסקה 2(א).
- ⁴⁹ נספח ו, תוספת 5, חלק ז', פסקה 2(ב).
- ⁵⁰ נספח ו, תוספת 5, חלק ז', פסקה 3(ב).

<https://www.al-monitor.com/originals/2019/04/palestinian-authority-salaries-employees-hamas-51>

[government.html](https://www.al-monitor.com/originals/2019/04/palestinian-authority-salaries-employees-hamas-51)

<https://www.gov.il/en/pages/changesattheallenbybridgecrossing-52>

<https://palwatch.org/page/30083-53>

ספר החוקים של ישראל, מס' 1497, 28 בדצמבר 1994.

שכלל, בין היתר, תיקונים לחוקי מס הכנסה, מס ערך מוסף, ביטוח לאומי, דיני עבודה וביטוח לאומי, הישראליים.

<https://www.gov.il/en/pages/agreement-on-preparatory-transfer-of-powers-and-responsibilities-56>

ההסכם כלל הוראות טכניות בעיקרן לגבי ההעברה הישראלית וקבלת סמכות ואחריות על ידי הרש"פ. בין היתר,

ההסכם כלל נספחים ספציפיים שהתייחסו למיסוי ישיר (נספח V - <https://www.gov.il/en/pages/preparatory-transfer-of-powers-and-responsibilities-annex-v>) –

– <https://www.gov.il/en/pages/preparatory-transfer-of-powers-and-responsibilities-annex-vi> (נספח VI -

<https://www.gov.il/en/pages/preparatory-transfer-of-powers-and-responsibilities-annex-vi>)

ספר החוקים של ישראל, מס' 1526, 9 ביוני 1995.

ילקוט הפרסומים, מס' 4356, 3 דצמבר 1995.

סעיף 2(א) של הצו.

הצו המקורי משתמש במונח "הגדה המערבית".

סעיף 2(ב) של הצו.

<https://jcpa.org/paying-salaries-terrorists-contradicts-palestinian-vows-peaceful-intentions-62>

<https://palwatch.org/page/14029-63>

<https://palwatch.org/page/16701-64>

<https://palwatch.org/page/29467-65>

כל הסכומים לאחר ניכוי עמלת הטיפול המוסכם בשיעור של 3%.

כל הסכומים לאחר ניכוי עמלת הטיפול המוסכם בשיעור של 3%.

כל הסכומים לאחר ניכוי עמלת הטיפול המוסכם בשיעור של 3%.

הסכומים השנתיים שנגבו השתנו בכל שנה בשים לב להיקף היתרי עבודה שאושרו מעת לעת בהתאם לצרכים

ולמצב הביטחוני. לא היה ניתן להשיג נתונים שמבחינים בין גביית מיסים מפלסטינים שהועסקו בישראל לעומת

פלסטינים שהועסקו בהתיישבות.

הירידה המשמעותית נבעה מהגבלות שנקבעו כדי להתמודד עם מגפת הקורונה.

החצי הראשון של שנת 2021 הושפע מהמשך ההתמודדות עם מגפת הקורונה.

בנוסף על הכמויות שצוינו, 4,000,000 ליטרים של דלקים נכנסו ממצרים לרצועת עזה עבור תחנת הכוח.